ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 16ης Δεκεμβρίου 2010 *

Στην υπόθεση C-89/09,

με αντικείμενο προσφυγή του άρθρου 226 ΕΚ λόγω παραβάσεως, η οποία ασκήθηκε στις 2 Μαρτίου 2009,

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους G. Rozet και E. Traversa, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Γαλλικής Δημοκρατίας, εκπροσωπουμένης από τους G. De Bergues και B. Messmer,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.N. Cunha Rodrigues, πρόεδρο τμήματος, A. Arabadjiev, A. Rosas (εισηγητή), A. Ó Caoimh και P. Lindh, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Mengozzi
γραμματέας: N. Nanchev, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 25ης Μαρτίου 2010,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 2ας Ιουνίου 2010,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με την προσφυγή της η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ζητεί από το Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι η Γαλλική Δημοκρατία, περιορίζοντας στο ένα τέταρτο κατ' ανώτατο όριο το ποσοστό του εταιρικού κεφαλαίου και, επομένως, των δικαιωμάτων ψήφου που μπορούν να κατέχουν άτομα τα οποία δεν έχουν την ιδιότητα του βιολόγου σε εταιρία περιορισμένης ευθύνης ελεύθερων επαγγελματιών (Selarl) η οποία λειτουργεί εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας και απαγορεύοντας τη συμμετοχή στο κεφάλαιο περισσοτέρων από δύο εταιριών που έχουν συσταθεί για

την από κοινού λειτουργία ενός ή περισσοτέρων εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 43 ΕΚ.

Το εθνικό νομικό πλαίσιο

2 Ο νόμος 90-1258, της 31ης Δεκεμβρίου 1990, σχετικά με την άσκηση υπό εταιρική μορφή ελεύθερων επαγγελμάτων που διέπονται από ειδικό νομοθετικό ή κανονιστικό καθεστώς, ή επαγγελμάτων των οποίων η ονομασία τυγχάνει προστασίας, και με τις εταιρίες οικονομικής συμμετοχής σε ελευθέρια επαγγέλματα (*JORF* της 5ης Ιανουαρίου 1991, σ. 216) προβλέπει στο άρθρο 5:

«Ποσοστό άνω του ημίσεος του εταιρικού κεφαλαίου και των δικαιωμάτων ψήφου πρέπει να κατέχεται, άμεσα ή μέσω της εταιρίας που μνημονεύεται στο σημείο 4 κατωτέρω, από επαγγελματίες που ασκούν το επάγγελμά τους στο πλαίσιο της εταιρίας.

Με την επιφύλαξη της εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 6, το υπόλοιπο του εταιρικού κεφαλαίου μπορούν να κατέχουν:

1° φυσικά ή νομικά πρόσωπα που ασκούν το επάγγελμα ή τα επαγγέλματα τα οποία συνιστούν τον σκοπό της εταιρίας,

2° κατά τη διάρκεια περιόδου δέκα ετών, φυσικά πρόσωπα τα οποία έχουν μεν παύσει κάθε επαγγελματική δραστηριότητα αλλά ασκούσαν το επάγγελμα ή τα επαγγέλματα αυτά στο πλαίσιο της εταιρίας·

3° οι έλκοντες δικαιώματα από τα φυσικά πρόσωπα που απαριθμούνται ανωτέρω κατά τη διάρκεια πέντε ετών μετά την αποβίωση των τελευταίων·

4° εταιρία που συνίσταται υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπει το άρθρο 220 quater Α του γενικού φορολογικού κώδικα αν τα μέλη της εταιρίας αυτής ασκούν το επάγγελμά τους στο πλαίσιο της εταιρίας ασκήσεως ελευθέρου επαγγέλματος·

5° άτομα που ασκούν είτε κάποιο ελεύθερο επάγγελμα στον τομέα της υγείας, είτε κάποιο ελεύθερο επάγγελμα στον νομικό ή δικαστικό τομέα, είτε κάποιο άλλο ελεύθερο επάγγελμα από εκείνα περί των οποίων γίνεται λόγος στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 1, ανάλογα με το αν η άσκηση τέτοιου επαγγέλματος αποτελεί τον εταιρικό σκοπό.

Ο αριθμός των εταιριών που συνιστώνται για την άσκηση του ίδιου επαγγέλματος, στις οποίες μπορεί να μετέχει ένα και το αυτό από τα προαναφερθέντα στα σημεία 1 έως 5 φυσικά ή νομικά πρόσωπα, μπορεί να περιορίζεται με διάταγμα υποβαλλόμενο στο Συμβούλιο Επικρατείας.

Σε περίπτωση που παύει πλέον να πληρούται κάποια από τις προϋποθέσεις περί των οποίων γίνεται λόγος στο παρόν άρθρο, η εταιρία διαθέτει προθεσμία ενός έτους για να συμμορφωθεί προς τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Διαφορετικά, κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να ζητήσει δικαστικώς τη διάλυση της εταιρίας. Το αρμόδιο δικαστήριο μπορεί να παράσχει στην εταιρία προθεσμία έως έξι μήνες για την τακτοποίηση της καταστάσεως. Η διάλυση δεν μπορεί να απαγγελθεί αν έχει επέλθει η σχετική τακτοποίηση την ημέρα κατά την οποία το δικαστήριο αυτό αποφαίνεται επί της ουσίας.

Όταν, κατά τη λήξη της προθεσμίας πέντε ετών που προβλέπεται στο σημείο 3 ανωτέρω, οι έλκοντες δικαιώματα από εταίρους ή πρώην εταίρους δεν έχουν μεταβιβάσει τα μερίδια ή τις μετοχές που κατέχουν, η εταιρία μπορεί να αποφασίσει, έστω και αν αυτοί δεν συμφωνούν, να μειώσει το κεφάλαιό της κατά ένα ποσό ίσο προς την ονομαστική αξία των μεριδίων ή μετοχών τους και να τις εξαγοράσει σε τιμή προσδιοριζόμενη υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπει το άρθρο 1843-4 του αστικού κώδικα.»

3 Μετά την εκπνοή της προθεσμίας που έτασσε η αιτιολογημένη γνώμη, το εν λόγω άρθρο τροποποιήθηκε με τον νόμο 2008-776 της 4ης Αυγούστου 2008, για τον εκσυγχρονισμό της οικονομίας (*JORF* της 5ης Αυγούστου 2008, σ. 12471).

4 Το διάταγμα 92-545, της 17ης Ιουνίου 1992, σχετικά με τις εταιρίες ασκήσεως του ελεύθερου επαγγέλματος του διευθυντή και του βοηθού διευθυντή εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας (*JORF* της 21ης Ιουνίου 1992, σ. 8106) προβλέπει στο άρθρο 10 τα ακόλουθα:

«Ένα και το αυτό φυσικό ή πρόσωπο από εκείνα τα οποία απαριθμούνται στα σημεία 1 και 5 του δευτέρου εδαφίου του άρθρου 5 του ως άνω νόμου της 31ης Δεκεμβρίου 1990 μπορεί να μετέχει μόνο σε δύο εταιρίες συσταθείσες για την από κοινού λειτουργία ενός ή περισσοτέρων εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας υποκείμενων στις διατάξεις του άρθρου L. 753 του κώδικα δημόσιας υγείας.»

5 Το άρθρο 11 του διατάγματος αυτού ορίζει τα ακόλουθα:

«Ένα ή περισσότερα πρόσωπα που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του πρώτου εδαφίου ή των σημείων 1 και 5 του δευτέρου εδαφίου του άρθρου 5 του ως άνω νόμου της 31ης Δεκεμβρίου 1990 μπορούν να κατέχουν κατ' ανώτατο όριο ποσοστό ενός τετάρτου του κεφαλαίου εταιρίας ασκήσεως του ελεύθερου επαγγέλματος του διευθυντή και του αναπληρωτού διευθυντή εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας.

Εντούτοις, όταν η εταιρία ασκήσεως ελεύθερου επαγγέλματος έχει τη μορφή ετερόρρυθμης κατά μετοχές εταιρίας, το ποσοστό του κεφαλαίου που κατέχουν άτομα διαφορετικά από εκείνα περί των οποίων γίνεται λόγος στο άρθρο 5 του προαναφερθέντος νόμου της 31ης Δεκεμβρίου 1990 μπορεί να είναι μεγαλύτερο από εκείνο που ορίζει το προηγούμενο εδάφιο, μικρότερο όμως από το ήμισυ του εν λόγω κεφαλαίου.»

Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία

6 Κατόπιν υποβολής καταγγελίας, η Επιτροπή απηύθυνε στις 4 Απριλίου 2006 έγγραφο οχλήσεως στη Γαλλική Δημοκρατία, εκτιμώντας ότι ορισμένες διατάξεις της γαλλικής κανονιστικής ρυθμίσεως σχετικά με τα εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας δεν είναι σύμφωνες προς την αρχή της ελευθερίας εγκαταστάσεως υπό την έννοια του άρθρου 43 ΕΚ, καθόσον περιορίζουν τη δυνατότητα των ατόμων που δεν έχουν την ιδιότητα του βιολόγου να μετέχουν στο κεφάλαιο μιας Selarl που λειτουργεί εργαστήρια αναλύσεων και περιορίζουν τον αριθμό των εταιριών που συνιστώνται για την από κοινού λειτουργία ενός ή περισσοτέρων εργαστηρίων στις οποίες μπορεί να μετέχει ένα και το αυτό φυσικό ή νομικό πρόσωπο.

7 Επειδή η Γαλλική Δημοκρατία δεν απάντησε στο ως άνω έγγραφο, στις 15 Δεκεμβρίου 2006 η Επιτροπή απηύθυνε στο κράτος μέλος αυτό αιτιολογημένη γνώμη καλώντας το να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθεί προς την εν λόγω αιτιολογημένη γνώμη εντός προθεσμίας δύο μηνών από της λήψεώς της.

8 Με την απάντησή της της 14ης Φεβρουαρίου 2007 η Γαλλική Δημοκρατία προέβαλε ότι η ρύθμιση την οποία αφορά η εν λόγω αιτιολογημένη γνώμη δικαιολογείται από τον σκοπό της προστασίας της δημόσιας υγείας και ότι είναι αναγκαία και σύμφωνη με την αρχή της αναλογικότητας έναντι του σκοπού αυτού.

9 Με έγγραφο της 11ης Απριλίου 2008 το καθού κράτος μέλος εξέθεσε ότι η θέση του μεταβλήθηκε και τόνισε ότι προτίθετο να άρει όλους τους περιορισμούς που ισχύουν για την κατοχή κεφαλαίου των ως άνω εργαστηρίων, με εξαίρεση εκείνους που απορρέουν από αυστηρά καθορισμένες περιπτώσεις ασυμβιβάστου. Η έκδοση του αφορώντος τη μεταρρύθμιση αυτή νόμου προβλεπόταν, κατά το κράτος αυτό, στο τέλος του 2008 ή στις αρχές του επομένου έτους, προκειμένου να αρχίσει αμέσως να εφαρμόζεται η νέα ρύθμιση.

10 Ελλείψει πληροφοριακών στοιχείων περί της εξελίξεως των εργασιών στον τομέα αυτόν, η Επιτροπή απηύθυνε στη Γαλλική Δημοκρατία έγγραφο στις 20 Νοεμβρίου 2008 ζητώντας της σχετικές πληροφορίες.

11 Με έγγραφο της 27ης Δεκεμβρίου 2008 το εν λόγω κράτος μέλος πληροφόρησε την Επιτροπή ότι είχε κατατεθεί στη γαλλική Εθνοσυνέλευση, στις 22 Οκτωβρίου 2008, σχέδιο νόμου που εξουσιοδοτούσε την κυβέρνηση να θεσπίσει, με διάταγμα, νομοθετικές διατάξεις προβλέπουσες γενική μεταρρύθμιση της ιατρικής βιολογίας. Η ως άνω κυβέρνηση σημείωσε ότι το σχέδιο αυτό θα εξεταζόταν από την Εθνοσυνέλευση τον Φεβρουάριο του 2009, οπότε, με τον τρόπο αυτόν, ο προβλεπόμενος χρόνος οριστικής θεσπίσεως των σχετικών διατάξεων προσδιορίστηκε πλέον στον Μάιο του ιδίου έτους.

12 Δεδομένου ότι η Γαλλική Δημοκρατία δεν γνωστοποίησε στην Επιτροπή συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα όσον αφορά την έκδοση του εν λόγω νομοθετικού διατάγματος, αλλ' ούτε και κάποιο σχέδιο νόμου, ώστε να παράσχει στο ως άνω θεσμικό όργανο συγκεκριμένα στοιχεία όσον αφορά τα σκοπούμενα μέτρα σε απάντηση στις προβαλλόμενες αιτιάσεις, η Επιτροπή αποφάσισε να ασκήσει την παρούσα προσφυγή.

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

13 Με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 14ης Σεπτεμβρίου 2009, έγινε δεκτή η παρέμβαση του Βασιλείου της Δανίας υπέρ της Γαλλικής Δημοκρατίας.

14 Δεδομένου ότι το Βασίλειο της Δανίας πληροφόρησε το Δικαστήριο ότι παραιτείται από την παρέμβασή του, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε με διάταξη της 9ης Νοεμβρίου 2009 τη διαγραφή του κράτους μέλους αυτού ως παρεμβαίνοντος στη διαφορά.

15 Με έγγραφο της 5ης Φεβρουαρίου 2010, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 54α του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ζητήθηκε από τη Γαλλική Δημοκρατία να λάβει θέση, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, επί του επιχειρήματος που προέβαλε η Επιτροπή με το υπόμνημα απαντήσεως, κατά το οποίο οι γαλλικές αρχές εγκρίνουν τις εταιρικές μορφές που παρέχουν τη δυνατότητα προσβάσεως σε εξωτερικά ως προς την επιχείρηση κεφάλαια πέραν του ορίου του 25 % που προβλέπει η ρύθμιση περί εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας όταν υφίσταται αποσύνδεση μεταξύ οικονομικής φύσεως δικαιωμάτων και δικαιωμάτων ψήφου που αφορούν τις αποφάσεις σχετικά με τη λειτουργία και την οργάνωση εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας.

16 Με έγγραφο της 18ης Μαρτίου 2010 η Γαλλική Δημοκρατία υπέβαλε στο Δικαστήριο το σημείωμα που είχε αποστείλει στην Επιτροπή στις 9 Μαρτίου 2010, με το οποίο της είχε γνωστοποιήσει το νομοθετικό διάταγμα 2010-49 της 13ης Ιανουαρίου 2010, σχετικά με την ιατρική βιολογία (*JORF* της 15ης Ιανουαρίου 2010, σ. 819), διάταγμα περί του οποίου είχε κάνει λόγο το κράτος μέλος αυτό κατά το προ της ασκήσεως της προσφυγής στάδιο, καθώς και με το υπόμνημα ανταπαντήσεως.

Επί της προσφυγής

17 Στο πλαίσιο της παρούσας προσφυγής η Επιτροπή προβάλλει, κατ' ουσίαν, δύο αιτιάσεις. Υποστηρίζει ότι η σχετική με τα εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας ρύθμιση αντιβαίνει προς το άρθρο 43 ΕΚ, καθόσον προβλέπει, πρώτον, ότι άτομο που δεν έχει την ιδιότητα του βιολόγου δεν μπορεί να κατέχει άνω του ενός τετάρτου του εταιρικού κεφαλαίου και, επομένως, των δικαιωμάτων ψήφου μιας Selarl που λειτουργεί εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας και, δεύτερον, ότι ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο δεν μπορεί να έχει συμμετοχή σε περισσότερες από δύο εταιρίες που έχουν συσταθεί για την από κοινού λειτουργία ενός ή περισσοτέρων εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας.

18 Πρέπει να τονιστεί ότι στη ρύθμιση περί εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας επήλθαν ορισμένες τροποποιήσεις κατόπιν της εκδόσεως του νομοθετικού

διατάγματος 2010-49. Δεδομένου ότι η ύπαρξη παραβάσεως πρέπει να εκτιμάται με γνώμονα την κατάσταση του κράτους μέλους κατά τη λήξη της προθεσμίας που τάχθηκε με την αιτιολογημένη γνώμη και ότι μεταβολές που έχουν επέλθει στη συνέχεια δεν μπορούν να λαμβάνονται υπόψη (βλ., ιδίως, αποφάσεις της 19ης Μαΐου 2009, C-531/06, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2009, σ. I-4103, σκέψη 98, και της 25ης Μαρτίου 2010, C-392/08, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλογή 2010, σ. I-2537, σκέψη 26), η παρούσα απόφαση δεν λαμβάνει υπόψη τις τροποποιήσεις αυτές.

Επί της πρώτης αιτιάσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

19 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η απαγόρευση σε άτομο που δεν έχει την ιδιότητα του βιολόγου να κατέχει άνω του 25 % του εταιρικού κεφαλαίου και, επομένως, των δικαιωμάτων ψήφου μιας Selarl η οποία λειτουργεί εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας, που απορρέει από τον συνδυασμό των άρθρων 5 του νόμου 90-1258 και 11, πρώτο εδάφιο, του διατάγματος 92-545 (στο εξής: διατάξεις που αποτελούν το αντικείμενο της πρώτης αιτιάσεως), συνιστά αδικαιολόγητο περιορισμό της ελευθερίας εγκαταστάσεως υπό την έννοια του άρθρου 43 ΕΚ. Η ως άνω απαγόρευση έχει ως αποτέλεσμα να περιορίζει τις δυνατότητες συνεργασίας ιδίως με νομικά πρόσωπα εγκατεστημένα εντός άλλων κρατών μελών, καθώς και την ελευθερία εγκαταστάσεως, στη Γαλλία, εργαστηρίων εγκατεστημένων σε άλλα κράτη μέλη, που δεν πληρούν τα κριτήρια των διατάξεων που αποτελούν το αντικείμενο της πρώτης αιτιάσεως.

20 Ασφαλώς, η προστασία της δημόσιας υγείας αποτελεί λόγο ικανό να δικαιολογήσει περιορισμούς στην ελευθερία εγκαταστάσεως. Εντούτοις, οι περιορισμοί αυτοί πρέπει να είναι ικανοί να διασφαλίσουν την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και να μην υπερβαίνουν το αναγκαίο για την επίτευξη αυτή μέτρο, πράγμα το οποίο δεν συμβαίνει εν προκειμένω με την επίμαχη απαγόρευση.

21 Προς στήριξη της απόψεώς της η Επιτροπή επικαλείται την απόφαση της 21ης Απριλίου 2005, C-140/03, Επιτροπή κατά Ελλάδας (Συλλογή 2005, σ. I-3177), σχετικά με τα καταστήματα οπτικών. Με την απόφαση αυτή το Δικαστήριο έκρινε ότι ήταν αντίθετα προς τα άρθρα 43 ΕΚ και 48 ΕΚ τα μέτρα που προέβλεπε η επίμαχη ελληνική κανονιστική ρύθμιση στην ως άνω υπόθεση, διότι δεν επέτρεπαν σε οπτικό να εκμεταλλεύεται περισσότερα του ενός καταστήματα οπτικών ειδών και περιόριζαν στο 50 % κατ' ανώτατο όριο την εταιρική συμμετοχή που μπορούσαν να αποκτήσουν φυσικά ή νομικά πρόσωπα διαφορετικά από τον εν λόγω οπτικό. Όμως, υφίσταται αναμφισβήτητα αναλογία μεταξύ, αφενός, της ρυθμίσεως που έδωσε λαβή για την απόφαση αυτή και, αφετέρου, των διατάξεων που αποτελούν το αντικείμενο της πρώτης αιτιάσεως στην υπό κρίση υπόθεση.

22 Κατά την Επιτροπή, στο πλαίσιο των νομικών σχέσεων με τους ασθενείς, είναι δικαιολογημένο να απαιτείται, για λόγους δημόσιας υγείας, οι αναλύσεις ιατρικής βιολογίας να διενεργούνται από υπεύθυνο προσωπικό έχον την κατάλληλη επαγγελματική κατάρτιση. Αντιθέτως, στο πλαίσιο των νομικών σχέσεων που συνδέονται με την ιδιοκτησία ή το δικαίωμα λειτουργίας εργαστηρίων ιατρικής βιολογίας, δεν είναι σύμφωνο με την αρχή της αναλογικότητας να απαιτούνται τέτοια προσόντα.

23 Με το υπόμνημα απαντήσεως η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η λύση που δέχθηκε το Δικαστήριο με τις αποφάσεις σχετικά με τους περιορισμούς στον τομέα της κυριότητας του κεφαλαίου των φαρμακείων (αποφάσεις Επιτροπή κατά Ιταλίας, προαναφερθείσα, και της 19ης Μαΐου 2009, C-171/07 και C-172/07, Apothekerkammer des Saarlandes κ.λπ., Συλλογή 2009, σ. I-4171), τις οποίες εξέδωσε το Δικαστήριο μετά από την κατάθεση του δικογράφου της προσφυγής και του υπομνήματος αντικρούσεως στην υπό κρίση υπόθεση, δεν μπορεί να μεταφερθεί στα εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας. Με τις αποφάσεις αυτές το Δικαστήριο υιοθέτησε μια προσέγγιση διαφορετική από αυτήν την οποία είχε ακολουθήσει στην προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ελλάδας. Δέχθηκε ότι η ελευθερία εγκαταστάσεως δεν εμποδίζει την εφαρμογή ρυθμίσεων, όπως αυτών που προβλέπει η ιταλική και η γερμανική νομοθεσία, οι οποίες επιτρέπουν μόνο σε άτομα τα οποία έχουν την ιδιότητα του φαρμακοποιού να διατηρούν και να εκμεταλλεύονται φαρμακείο. Η εν λόγω εκτίμηση εξηγείται από τον πολύ ιδιάζοντα χαρακτήρα των φαρμάκων.

24 Όμως, οι δραστηριότητες ιατρικής βιολογίας πραγματοποιούνται μόνο βάσει ιατρικής συνταγής, πράγμα που συνεπάγεται μεγαλύτερες εγγυήσεις τόσο από πλευράς προστασίας της δημόσιας υγείας όσο και από πλευράς ελέγχου του κόστους για το σύστημα υγείας. Η δέσμευση την οποία συνεπάγεται η ιατρική συνταγή ισχύει όσον αφορά τόσο τη φύση των εξετάσεων που πρέπει να διενεργηθούν όσο και την ποσότητά τους.

25 Η Επιτροπή υποστηρίζει επιπλέον ότι ο τομέας της ιατρικής βιολογίας χαρακτηρίζεται από την ανάγκη σημαντικής χρηματοδοτήσεως, πράγμα το οποίο τον διακρίνει ιδίως από τον τομέα των φαρμακείων, και ότι ο σκοπός της προστασίας της δημόσιας υγείας τον οποίο επιδιώκουν οι διατάξεις που αποτελούν το αντικείμενο της πρώτης αιτιάσεως δεν επιτυγχάνεται, διότι οι εν λόγω διατάξεις δεν επιτρέπουν τις συνενώσεις που παρέχουν τη δυνατότητα πραγματοποιήσεως των αναγκαίων για την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών επενδύσεων. Ακόμη, οι διατάξεις αυτές δεν καθιστούν δυνατή ούτε τη σύσταση οντοτήτων επαρκούς μεγέθους για την επίτευξη οικονομιών κλίμακας οι οποίες μπορούν να έχουν θετικές επιπτώσεις επί του κόστους των αναλύσεων και, κατά συνέπεια, επί της αναλήψεως του κόστους αυτού.

26 Εξάλλου, μέτρα περιορίζοντα λιγότερο την ελευθερία εγκαταστάσεως παρέχουν επίσης τη δυνατότητα διασφαλίσεως της ανεξαρτησίας των βιολόγων όσον αφορά την ελευθερία λήψεως αποφάσεων όπως και οι διατάξεις που αποτελούν το αντικείμενο της πρώτης αιτιάσεως.

27 Η Επιτροπή υποστηρίζει επίσης ότι η ρύθμιση περί εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας στερείται λογικής συνοχής. Ενώ το σύστημα το οποίο προβλέπουν οι διατάξεις που αποτελούν το αντικείμενο της πρώτης αιτιάσεως στηρίζεται στον ρόλο που έχει ο διευθυντής του εργαστηρίου λόγω της διπλής ιδιότητάς του του οικονομικού διαχειριστή και του βιολόγου, δεν επιβάλλεται η ουσιαστική παρουσία βιολόγου στις εγκαταστάσεις τις ώρες λειτουργίας του εργαστηρίου. Η Επιτροπή παρατηρεί ακόμη ότι οι γαλλικές αρχές εγκρίνουν εταιρικές δομές που παρέχουν τη δυνατότητα προσβάσεως σε εξωτερικά κεφάλαια πέραν του ορίου του 25 % όταν υφίσταται

αποσύνδεση μεταξύ οικονομικών δικαιωμάτων και δικαιωμάτων ψήφου όσον αφορά τις αποφάσεις για τη λειτουργία και την οργάνωση του εργαστηρίου αναλύσεων ιατρικής βιολογίας.

28 Μολονότι κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία η Γαλλική Δημοκρατία γνωστοποίησε στην Επιτροπή την πρόθεσή της να άρει τους περιορισμούς όσον αφορά την κατοχή κεφαλαίου από άτομα που δεν έχουν την ιδιότητα του βιολόγου, το κράτος μέλος αυτό ισχυρίζεται, με το υπόμνημα αντικρούσεως, ότι η απαγόρευση σε άτομα που δεν έχουν την ιδιότητα του βιολόγου να κατέχουν άνω του ενός τετάρτου του εταιρικού κεφαλαίου και, επομένως, των δικαιωμάτων ψήφου μιας Selarl που λειτουργεί εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας είναι σύμφωνη προς το άρθρο 43 ΕΚ.

29 Επικαλούμενο την κεντρική και αποφασιστικής σημασίας θέση της ιατρικής βιολογίας στο σύστημα υγείας, το εν λόγω κράτος μέλος τονίζει τα τρία στάδια που συνθέτουν μια εξέταση ιατρικής βιολογίας, ήτοι το προαναλυτικό στάδιο, κατά τη διάρκεια του οποίου το ιατρικό προσωπικό έρχεται σε επαφή με τον ασθενή και προβαίνει στις αναγκαίες λήψεις, το αναλυτικό στάδιο, που είναι ένα καθαρά τεχνικό στάδιο συνιστάμενο στη διενέργεια των αναλύσεων, και, τέλος, το μεταναλυτικό στάδιο, κατά τη διάρκεια του οποίου τα αποτελέσματα των εξετάσεων αποτελούν το αντικείμενο ιατρικής εκτιμήσεως λαμβανομένου υπόψη του ιατρικού φακέλου του ασθενούς. Εντούτοις, η υφιστάμενη στη Γαλλία οργάνωση, σε αντίθεση με όσα ισχύουν σε άλλα κράτη μέλη στα οποία ο βιολόγος περιορίζεται σε ένα ουσιαστικώς τεχνικό έργο, προβλέπει ότι τα τρία αυτά στάδια είναι ενιαία και αδιαίρετα, πράγμα το οποίο απορρέει από σχετική επιλογή των γαλλικών αρχών να αναγνωρίσουν κύριο ρόλο στον βιολόγο. Οι βιολόγοι, οι οποίοι είναι φαρμακοποιοί, σε ποσοστό 75 %, ή ιατροί που έχουν συμπληρώσει την αρχική κατάρτισή τους με ειδίκευση στην ιατρική βιολογία, είναι επίσης παρόντες στο προαναλυτικό στάδιο, κατά τη διάρκεια του οποίου έρχονται σε επαφή με τον ασθενή. Ομοίως, κατά το μεταναλυτικό στάδιο, προβαίνουν σε ιατρική εκτίμηση των αποτελεσμάτων, ενημερώνουν συναφώς τον ασθενή και ενδέχεται να συμμετέχουν μαζί με τον ιατρό του ασθενούς στην επιλογή της θεραπείας και, εν ανάγκη, να προβαίνουν σε συμπληρωματικές εξετάσεις σε συνάρτηση με τα ιατρικά αποτελέσματα.

30 Η Γαλλική Δημοκρατία υπενθυμίζει επίσης ότι, κατά το άρθρο 152, παράγραφος 5, ΕΚ, η δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της δημόσιας υγείας αναπτύσσεται χωρίς να θίγονται ούτε κατ' ελάχιστο οι αρμοδιότητες των κρατών μελών σε ό,τι αφορά την οργάνωση και την παροχή των υγειονομικών υπηρεσιών και της ιατρικής περιθάλψεως.

31 Ακόμα και αν υποτεθεί ότι οι διατάξεις που αποτελούν το αντικείμενο της πρώτης αιτιάσεως συνιστούν εμπόδιο στην ελευθερία εγκαταστάσεως, το εμπόδιο αυτό εν πάση περιπτώσει δικαιολογείται από επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος, προς επίτευξη του σκοπού της προστασίας της δημόσιας υγείας. Οι διατάξεις αυτές έχουν εφαρμογή χωρίς διακρίσεις λόγω ιθαγενείας και αποσκοπούν στη διαφύλαξη της ανεξαρτησίας των βιολόγων, κατά τρόπον ώστε να αποφεύγεται το ενδεχόμενο να υπαγορεύονται οι αποφάσεις που αυτοί λαμβάνουν από σκέψεις οικονομικής φύσεως και όχι με βάση τη δημόσια υγεία. Οι εν λόγω διατάξεις παρέχουν τη δυνατότητα επιτεύξεως του επιδιωκόμενου σκοπού διότι το άτομο που κατέχει την πλειοψηφία του κεφαλαίου ενός εργαστηρίου αναπόφευκτα επηρεάζει τις αποφάσεις που ενδέχεται να λαμβάνουν βιολόγοι έναντι των ασθενών. Οι διατάξεις αυτές είναι επίσης σύμφωνες προς την αρχή της αναλογικότητας λαμβανομένου υπόψη του ως άνω σκοπού. Καθόσον ο βιολόγος, έμμισθος υπάλληλος κάποιου εργαστηρίου, υποχρεούται να ακολουθεί τις οδηγίες ενός εργοδότη που δεν είναι βιολόγος, δεν αποκλείεται να δίδει προτεραιότητα στο οικονομικό συμφέρον του εργαστηρίου έναντι των επιταγών που συνδέονται με τη δημόσια υγεία.

32 Η Γαλλική Δημοκρατία φρονεί ότι η συλλογιστική που ακολούθησε το Δικαστήριο στην προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ελλάδας, όσον αφορά τη δραστηριότητα των οπτικών, δεν μπορεί να μεταφερθεί στα εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας. Σε αντίθεση με τα καταστήματα οπτικών, τα εργαστήρια αυτά συμμετέχουν σε πράξεις και στη λήψη αποφάσεων ιατρικού χαρακτήρα που ενδέχεται να συνεπάγονται κινδύνους για την υγεία των ασθενών.

33 Κατά το ως άνω κράτος μέλος, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών χαρακτηριστικών της ιατρικής βιολογίας, καθώς και της οργανώσεως της επαγγελματικής αυτής δραστηριότητας στη Γαλλία, πρέπει να εφαρμοστούν, εν προκειμένω, οι αρχές τις οποίες δέχθηκε το Δικαστήριο στις προαναφερθείσες αποφάσεις Επιτροπή κατά Ιταλίας και Apothekerkammer des Saarlandes κ.λπ., που αφορούν τον φαρμακευτικό τομέα.

34 Κατά τις αποφάσεις αυτές, κάθε κράτος μέλος μπορεί να εκτιμά, στο πλαίσιο του περιθωρίου εκτιμήσεως που διαθέτει όσον αφορά το επίπεδο προστασίας της δημόσιας υγείας που προτίθεται να παρέχει και τον τρόπο επιτεύξεως του επιπέδου αυτού, ότι, σε αντίθεση με την εκμετάλλευση φαρμακείων από φαρμακοποιούς, η εκμετάλλευση φαρμακείων από μη φαρμακοποιούς ενδέχεται να αποτελεί κίνδυνο για τη δημόσια υγεία, δεδομένου ότι η αναζήτηση του κέρδους στο πλαίσιο της εκμεταλλεύσεως αυτής δεν αντισταθμίζεται από κάποια άλλα στοιχεία που να απαμβλύνουν τους κινδύνους που απειλούν τη δημόσια υγεία. Οι βιολόγοι όμως συμμετέχουν σε πράξεις και στη λήψη αποφάσεων ιατρικού χαρακτήρα που μπορούν να ενέχουν κινδύνους για τη δημόσια υγεία όπως και η χορήγηση φαρμάκων από φαρμακοποιούς.

35 Η Γαλλική Δημοκρατία υποστηρίζει επίσης ότι η Επιτροπή δεν αποδεικνύει πώς η δυνατότητα συμμετοχής εξωτερικών επενδυτών στο κεφάλαιο των Selarl που λειτουργούν εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας θα επιφέρει οπωσδήποτε συνενώσεις των τελευταίων, πράγμα το οποίο δεν καθίσταται δυνατό με τις διατάξεις που αποτελούν το αντικείμενο της πρώτης αιτιάσεως. Επιπλέον, η δομή των εργαστηρίων και οι ενδεχόμενες οικονομίες κλίμακας δεν θα μπορούσαν να έχουν επίπτωση επί της αναλήψεως του κόστους των αναλύσεων, ιδίως λόγω του ότι το ποσό της σχετικής αναλήψεως εξαρτάται από την καθοριζόμενη από το κράτος τιμή για κάθε εξέταση ιατρικής βιολογίας, η οποία είναι η ίδια για όλα τα εργαστήρια, ανεξαρτήτως του πραγματικού κόστους το οποίο συνεπάγεται η πραγματοποιούμενη εξέταση.

36 Εξάλλου, οι διατάξεις που αποτελούν το αντικείμενο της πρώτης αιτιάσεως είναι σύμφωνες προς την αρχή της αναλογικότητας, καθόσον οι επενδυτές που δεν έχουν την ιδιότητα του βιολόγου μπορούν παρά ταύτα να κατέχουν ποσοστό μέχρι 25 % του κεφαλαίου μιας Selarl που λειτουργεί εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας. Στο πλαίσιο μιας τέτοιας εταιρίας, για τις σημαντικότερες αποφάσεις απαιτείται

η πλειοψηφία εταίρων που αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον τα τρία τέταρτα του εταιρικού κεφαλαίου. Επομένως, η εν λόγω συμμετοχή μέχρι ποσοστού 25 % παρέχει τη δυνατότητα επιτεύξεως ισορροπίας μεταξύ της ελευθερίας εγκαταστάσεως και του σκοπού που συνίσταται στη διασφάλιση της ανεξαρτησίας των βιολόγων.

37 Επιπλέον, τα λιγότερο περιοριστικά έναντι της ελευθερίας εγκαταστάσεως μέτρα περί των οποίων κάνει λόγο η Επιτροπή δεν επαρκούν προς εξασφάλιση του επιδιωκόμενου επιπέδου προστασίας της δημόσιας υγείας.

38 Τέλος, όσον αφορά τη λογική συνοχή της κανονιστικής ρυθμίσεως περί εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας, η Γαλλική Δημοκρατία υποστηρίζει ιδίως ότι η υποχρέωση που επιβάλλει το άρθρο L. 6221-9 του κώδικα δημόσιας υγείας στους βιολόγους να ασκούν προσωπικά τα καθήκοντά τους απαιτεί στην πράξη την ουσιαστική παρουσία του βιολόγου στο εργαστήριο.

39 Όσον αφορά τον περιεχόμενο στο υπόμνημα απαντήσεως ισχυρισμό της Επιτροπής ότι οι εθνικές αρχές εγκρίνουν εταιρικές δομές παρέχουσες τη δυνατότητα προσβάσεως σε εξωτερικά κεφάλαια πέραν του ορίου του 25 %, όταν υφίσταται αποσύνδεση μεταξύ οικονομικής φύσεως δικαιωμάτων και δικαιωμάτων ψήφου που αφορούν τις αποφάσεις σχετικά με τη λειτουργία και την οργάνωση του εργαστηρίου, το εν λόγω κράτος μέλος εξήγησε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι ο ισχυρισμός αυτός αφορά στην πραγματικότητα καταστάσεις στις οποίες οι γαλλικές αρχές εξομοιώνουν νομικά πρόσωπα που λειτουργούν εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας εντός άλλων κρατών μελών προς βιολόγους που έχουν την ιδιότητα του νομικού προσώπου γαλλικού δικαίου και τους παρέχουν με τον τρόπο αυτόν τη δυνατότητα να κατέχουν την πλειοψηφία του κεφαλαίου εταιριών Selarl που λειτουργούν τέτοια εργαστήρια στη Γαλλία.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

— Εισαγωγικές παρατηρήσεις

40 Πρέπει να υπομνησθεί εκ προοιμίου ότι τόσο από τη νομολογία του Δικαστηρίου όσο και από το άρθρο 152, παράγραφος 5, ΕΚ προκύπτει ότι το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν θίγει την αρμοδιότητα των κρατών μελών να διαρρυθμίζουν τα συστήματά τους κοινωνικής ασφαλίσεως και να θεσπίζουν, ειδικότερα, διατάξεις για την οργάνωση και την παροχή υγειονομικών υπηρεσιών και ιατρικής περιθάλψεως.

41 Εντούτοις, στο πλαίσιο της ασκήσεως της αρμοδιότητας αυτής τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν το δίκαιο της Ένωσης και ιδίως τις διατάξεις του πρωτογενούς δικαίου περί ελεύθερης κυκλοφορίας, περιλαμβανομένης της ελευθερίας εγκαταστάσεως υπό την έννοια του άρθρου 43 ΕΚ. Οι διατάξεις αυτές απαγορεύουν στα κράτη μέλη να θεσπίζουν ή να διατηρούν σε ισχύ αδικαιολόγητους περιορισμούς στην άσκηση των ελευθεριών αυτών στον τομέα της παροχής υπηρεσιών υγείας (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις της 10ης Μαρτίου 2009, C-169/07, Hartlauer, Συλλογή 2009, σ. I-1721, σκέψη 29· Επιτροπή κατά Ιταλίας, προαναφερθείσα, σκέψη 35· Apothekerkammer des Saarlandes κ.λπ., προαναφερθείσα, σκέψη 18, καθώς και της 1ης Ιουνίου 2010, C-570/07 και C-571/07, Blanco Pérez και Chao Gómez, Συλλογή 2010, σ. I-4629, σκέψη 43).

42 Κατόπιν αυτού, για να κριθεί αν τηρείται η υποχρέωση αυτή, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η υγεία και η ζωή των ανθρώπων κατέχουν την πρώτη θέση μεταξύ των αγαθών και των συμφερόντων που προστατεύει η Συνθήκη ΕΚ και ότι εναπόκειται στα κράτη μέλη να καθορίζουν το επίπεδο προστασίας της δημόσιας υγείας που επιθυμούν να εξασφαλίσουν καθώς και τον τρόπο με τον οποίο θα επιτυγχάνεται το επίπεδο αυτό. Δεδομένου ότι τούτο μπορεί να διαφέρει από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, πρέπει να γίνει δεκτό ότι τα κράτη μέλη διαθέτουν περιθώριο εκτιμήσεως (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις της 11ης Σεπτεμβρίου 2008, C-141/07, Επιτροπή κατά

Γερμανίας, Συλλογή 2008, σ. I-6935, σκέψη 51· Apothekerkammer des Saarlandes κ.λπ., προαναφερθείσα, σκέψη 19, καθώς και Blanco Pérez και Chao Gómez, προαναφερθείσα, σκέψη 44).

43 Επομένως, πρέπει να εξεταστεί αν η απαγόρευση που ισχύει για άτομα που δεν έχουν την ιδιότητα του βιολόγου να κατέχουν άνω του 25 % του εταιρικού κεφαλαίου και, επομένως, των δικαιωμάτων ψήφου μιας Selarl που λειτουργούν εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας αποτελεί περιορισμό της ελευθερίας εγκαταστάσεως υπό την έννοια του άρθρου 43 ΕΚ και, ενδεχομένως, να εξεταστεί αν ένας τέτοιος περιορισμός μπορεί να δικαιολογηθεί.

— Επί της υπάρξεως περιορισμού της ελευθερίας εγκαταστάσεως

44 Κατά πάγια νομολογία, το άρθρο 43 ΕΚ εμποδίζει την εφαρμογή κάθε εθνικού μέτρου το οποίο, ακόμη και αν εφαρμόζεται χωρίς διακρίσεις λόγω ιθαγενείας, ενδέχεται να παρακωλύσει ή να καταστήσει λιγότερο ελκυστική την εκ μέρους των υπηκόων της Ένωσης άσκηση της ελευθερίας εγκαταστάσεως που εγγυάται η Συνθήκη (βλ., ιδίως, αποφάσεις της 14ης Οκτωβρίου 2004, C-299/02, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, Συλλογή 2004, σ. I-9761, σκέψη 15, καθώς και προαναφερθείσες αποφάσεις Επιτροπή κατά Ελλάδας, σκέψη 27, και Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψη 43).

45 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να υπομνησθεί ότι στην έννοια του κατά το άρθρο 43 ΕΚ περιορισμού εμπίπτουν τα μέτρα που λαμβάνει κράτος μέλος τα οποία, μολονότι εφαρμόζονται αδιακρίτως, επηρεάζουν την πρόσβαση των επιχειρήσεων άλλων κρατών μελών στην αγορά και παρακωλύουν έτσι το εμπόριο στο εσωτερικό της Ένωσης (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις της 5ης Οκτωβρίου 2004, C-442/02, CaixaBank France, Συλλογή 2004, σ. I-8961, σκέψη 12, και της 28ης Απριλίου 2009, C-518/06, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2009, σ. I-3491, σκέψη 64).

46 Αφενός, διαπιστώνεται ότι οι διατάξεις που αποτελούν το αντικείμενο της πρώτης αιτιάσεως, απαγορεύοντας σε άτομα που δεν έχουν την ιδιότητα του βιολόγου να κατέχουν άνω του 25 % του εταιρικού κεφαλαίου και, επομένως, των δικαιωμάτων ψήφου μιας Selarl που λειτουργεί εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας, περιορίζουν τη δυνατότητα των εγκατεστημένων εντός άλλων κρατών μελών φυσικών ή νομικών προσώπων που δεν έχουν την ιδιότητα του βιολόγου να μετέχουν στο κεφάλαιο μιας τέτοιας εταιρίας.

47 Αφετέρου, οι διατάξεις αυτές αποθαρρύνουν ή και εμποδίζουν την εγκατάσταση στη Γαλλία, με τη μορφή μιας Selarl, επιχειρηματιών εγκατεστημένων εντός άλλων κρατών μελών στα οποία αυτοί λειτουργούν εργαστήρια τα οποία δεν πληρούν τα κριτήρια κατανομής του κεφαλαίου που προβλέπουν οι εν λόγω διατάξεις. Έτσι, οι διατάξεις αυτές έχουν ως αποτέλεσμα να παρακωλύουν και να καθιστούν λιγότερο ελκυστική την εκ μέρους των εν λόγω επιχειρηματιών άσκηση των δραστηριοτήτων τους στη γαλλική επικράτεια μέσω μιας μόνιμης εγκαταστάσεως, καθώς και να επηρεάζουν την πρόσβαση των τελευταίων στην αγορά των αναλύσεων ιατρικής βιολογίας.

48 Πράγματι, για να μπορέσουν να εγκατασταθούν στη Γαλλία με τη μορφή Selarl οι εγκατεστημένες εντός άλλων κρατών μελών εταιρίες που λειτουργούν εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας των οποίων το κεφάλαιο κατέχουν πέραν του ορίου του 25 % άτομα που δεν έχουν την ιδιότητα του βιολόγου ενδέχεται να υποχρεώνονται να προσαρμόζουν αναλόγως τον συνήθη τρόπο κατανομής του εταιρικού τους κεφαλαίου στο πλαίσιο των εταιριών Selarl.

49 Κατά συνέπεια, διαπιστώνεται ότι οι διατάξεις που αποτελούν το αντικείμενο της πρώτης αιτιάσεως συνιστούν περιορισμό της ελευθερίας εγκαταστάσεως υπό την έννοια του άρθρου 43 ΕΚ.

— Επί της δικαιολογήσεως του περιορισμού της ελευθερίας εγκαταστάσεως

50 Κατά πάγια νομολογία, οι περιορισμοί στην ελευθερία εγκαταστάσεως οι οποίοι επιβάλλονται χωρίς διακρίσεις λόγω ιθαγενείας μπορούν να δικαιολογούνται από

επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος, υπό την προϋπόθεση ότι είναι ικανοί να εξασφαλίσουν την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και δεν υπερβαίνουν το αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού αυτού μέτρο (προαναφερθείσες αποφάσεις Hartlauer, σκέψη 44· Apothekerkammer des Saarlandes κ.λπ., σκέψη 25, καθώς και Blanco Pérez και Chao Gómez, σκέψη 61).

51 Διαπιστώνεται εκ προοιμίου ότι οι διατάξεις που αποτελούν το αντικείμενο της πρώτης αιτιάσεως εφαρμόζονται χωρίς διακρίσεις λόγω ιθαγενείας.

52 Πρώτον, όπως έχει δεχθεί το Δικαστήριο, η προστασία της δημόσιας υγείας περιλαμβάνεται μεταξύ των επιτακτικών λόγων γενικού συμφέροντος οι οποίοι μπορούν να δικαιολογήσουν περιορισμούς στις ελευθερίες που εγγυάται η Συνθήκη, όπως η ελευθερία εγκαταστάσεως (βλ., ιδίως, επ' αυτού, προαναφερθείσα απόφαση Hartlauer, σκέψη 46, καθώς απόφαση και της 19ης Μαΐου 2009, Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψη 51).

53 Στο πλαίσιο αυτό, από τη νομολογία απορρέει ότι ο σκοπός της διατηρήσεως της ποιότητας των ιατρικών υπηρεσιών είναι δυνατόν να εμπίπτει σε μία από τις εξαιρέσεις του άρθρου 46 ΕΚ, εφόσον συμβάλλει στην εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις της 13ης Μαΐου 2003, C-385/99, Müller-Fauré και van Riet, Συλλογή 2003, σ. I-4509, σκέψη 67, καθώς και της 11ης Μαρτίου 2004, C-496/01, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 2004, σ. I-2351, σκέψη 66).

54 Δεύτερον, πρέπει επιπλέον οι διατάξεις που αποτελούν το αντικείμενο της πρώτης αιτιάσεως να είναι ικανές να εξασφαλίσουν την επίτευξη του σκοπού αυτού.

55 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι οσάκις υφίστανται αμφιβολίες ως προς τη συνδρομή ή τη σημασία των κινδύνων για την υγεία των ατόμων, πρέπει το κράτος μέλος

να μπορεί να λαμβάνει μέτρα προστασίας χωρίς να οφείλει να αναμένει να αποδειχθεί πλήρως το υποστατό των εν λόγω κινδύνων. Επιπλέον, το κράτος μέλος μπορεί να λαμβάνει μέτρα τα οποία περιορίζουν, στο μέτρο του δυνατού, τους κινδύνους για τη δημόσια υγεία (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις της 5ης Ιουνίου 2007, C-170/04, Rosengren κ.λπ., Συλλογή 2007, σ. I-4071, σκέψη 49· της 19ης Μαΐου 2009, Επιτροπή κατά Ιταλίας, προαναφερθείσα, σκέψη 54, καθώς και Blanco Pérez και Chao Gómez, προαναφερθείσα, σκέψη 74).

56 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι ο τομέας της ιατρικής βιολογίας έχει ιδιάζοντα χαρακτήρα και ότι, όπως εκθέτει η Γαλλική Δημοκρατία, έχει πρωτεύουσα θέση στο σύστημα υγείας. Ομοίως, δεν αμφισβητείται ότι, εντός του κράτους μέλους αυτού, αναγνωρίζεται ιατρικής φύσεως ρόλος στον βιολόγο κατά το προαναλυτικό και το μεταναλυτικό στάδιο.

57 Όπως τόνισε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 83 και 84 των προτάσεών του, όπως το να δοθεί σε πελάτη από τον φαρμακοποιό ακατάλληλο φάρμακο μπορεί να έχει σοβαρές συνέπειες, το ίδιο και η υπηρεσία αναλύσεων ιατρικής βιολογίας που δεν παρέχεται με τον προσήκοντα τρόπο, καθυστερεί ή είναι λανθασμένη μπορεί να προκαλέσει, μεταξύ άλλων, διαγνωστικά και θεραπευτικά σφάλματα. Επιπλέον, όπως και η υπερκατανάλωση ή η εσφαλμένη χρησιμοποίηση φαρμάκων, η εσφαλμένη ή ακατάλληλη εκτέλεση αναλύσεων ιατρικής βιολογίας, τόσο από ποσοτικής όσο και από ποιοτικής πλευράς, μπορεί να προκαλέσει περιττές δαπάνες για το σύστημα κοινωνικών ασφαλίσεων και, κατά συνέπεια, για το Δημόσιο.

58 Επομένως, συνάγεται ότι η εσφαλμένη ή ακατάλληλη εκτέλεση αναλύσεων ιατρικής βιολογίας αποτελεί κίνδυνο για τη δημόσια υγεία παρόμοιο προς τον κίνδυνο που προκύπτει από τη μη πρόσφορη χορήγηση φαρμάκων, κίνδυνο τον οποίο το Δικαστήριο είχε την ευκαιρία να εξετάσει με τις προαναφερθείσες αποφάσεις της 19ης Μαΐου 2009, Επιτροπή κατά Ιταλίας, και Apothekerkammer des Saarlandes κ.λπ. Αντιθέτως, ο εν λόγω κίνδυνος δεν είναι συγκρίσιμος προς εκείνον που μπορεί να ενέχει η εσφαλμένη ή ακατάλληλη χορήγηση προϊόντων οπτικών, περί των

οποίων γίνεται λόγος στην προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ελλάδας. Μια τέτοια χορήγηση μπορεί ασφαλώς να έχει αρνητικές συνέπειες για τον ασθενή, αλλά η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι έχει σοβαρότητα ανάλογη προς εκείνη που έχει η εσφαλμένη ή ακατάλληλη εκτέλεση αναλύσεων ιατρικής βιολογίας.

59 Τα συμπεράσματα αυτά δεν κλονίζονται από το επιχείρημα της Επιτροπής ότι οι αναλύσεις ιατρικής βιολογίας εκτελούνται μόνο βάσει ιατρικής συνταγής, πράγμα το οποίο τις διακρίνει από τα φάρμακα και αποτελεί μια μεγαλύτερη εγγύηση τόσο στον τομέα της προστασίας της δημόσιας υγείας όσο και σε εκείνον του ελέγχου των δαπανών του συστήματος υγείας.

60 Πράγματι, αφενός, η Γαλλική Δημοκρατία υπογράμμισε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, χωρίς να υπάρξει αντίρρηση της Επιτροπής, ότι, όπως συμβαίνει και με τις αναλύσεις ιατρικής βιολογίας, ένα πολύ σημαντικό μέρος των φαρμάκων πωλείται από τα φαρμακεία βάσει ιατρικής συνταγής. Αφετέρου, με τις προαναφερθείσες αποφάσεις της 19ης Μαΐου 2009, Επιτροπή κατά Ιταλίας (σκέψη 90) και Apothekerkammer des Saarlandes κ.λπ. (σκέψη 60), το Δικαστήριο έκρινε ότι τα φάρμακα που χορηγούνται με ιατρική συνταγή ή χρησιμοποιούνται για θεραπευτικούς σκοπούς μπορούν να αποδειχθούν ιδιαιτέρως επιβλαβή για την υγεία σε περίπτωση που λαμβάνονται χωρίς λόγο ή κατά τρόπο μη σύμφωνο προς τις οδηγίες χρήσεως. Έτσι, η ενδεχόμενη ύπαρξη συνταγής δεν είναι ικανή να αποκλείσει τον κίνδυνο για τη δημόσια υγεία τον οποίο ενέχει η χορήγηση φαρμάκων με εσφαλμένο ή ακατάλληλο τρόπο.

61 Το ίδιο ισχύει όσον αφορά τις αναλύσεις ιατρικής βιολογίας. Από τις εξηγήσεις που παρέσχε η Γαλλική Δημοκρατία προκύπτει ότι, έστω και αν οι αναλύσεις αυτές αποτελούν το αντικείμενο ιατρικής συνταγής, ο ρόλος του βιολόγου είναι σημαντικός για να εξασφαλίζει ότι η ζητούμενη ανάλυση πραγματοποιείται και ερμηνεύεται ορθώς και ότι, επομένως, ο ιατρός που παράγγειλε τις αναλύσεις θα προβεί σε πρόσφορες επιλογές βάσει των αποτελεσμάτων των εν λόγω αναλύσεων. Συναφώς, πρέπει εξάλλου να σημειωθεί ότι, κατά το άρθρο L. 6211-1 του κώδικα δημόσιας υγείας, όπως

ίσχυε κατά τη λήξη της προθεσμίας που έτασσε η αιτιολογημένη γνώμη, οι αναλύσεις ιατρικής βιολογίας πραγματοποιούνταν, στα εργαστήρια, υπό την ευθύνη των διευθυντών και των βοηθών διευθυντών των εργαστηρίων, προβλεπομένου ότι αυτοί είναι βιολόγοι οι οποίοι ελέγχουν με τον τρόπο αυτόν τη δραστηριότητα των εργαστηρίων. Επίσης, η σημασία του ρόλου των βιολόγων καθίσταται ακόμη σημαντικότερη λόγω της δυνατότητας του ασθενούς, περί της οποίας κάνει λόγο η Γαλλική Δημοκρατία, να μεταβεί σε ένα εργαστήριο, χωρίς να διαθέτει συνταγή, προκειμένου να ζητήσει τη διενέργεια ορισμένων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας και, αφετέρου, λόγω της συνεργασίας που υφίσταται σε μεγάλη έκταση στη Γαλλία μεταξύ του ιατρού που συντάσσει την ιατρική συνταγή και του βιολόγου, όπου ο τελευταίος, αν συντρέχει ανάγκη, μπορεί να προβαίνει σε εξετάσεις που συμπληρώνουν την ιατρική συνταγή.

62 Όσον αφορά τα επιχειρήματα της Επιτροπής ότι, αφενός, ο τομέας της ιατρικής βιολογίας χαρακτηρίζεται επίσης, σε σχέση με τον τομέα των φαρμακείων, από σημαντικές ανάγκες χρηματοδοτήσεως και, αφετέρου, ότι ο σκοπός τον οποίο επιδιώκουν οι διατάξεις που αποτελούν το αντικείμενο της πρώτης αιτιάσεως δεν επιτυγχάνεται, διότι αυτές δεν κατέστησαν δυνατές τις συνενώσεις που θα παρείχαν τη δυνατότητα πραγματοποιήσεως των αναγκαίων επενδύσεων προς εξασφάλιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών αλλά και επιτεύξεως ενδεχόμενων οικονομιών κλίμακας που μπορούν να έχουν επίπτωση επί του κόστους και επί της αναλήψεως του κόστους των αναλύσεων ιατρικής βιολογίας, τα επιχειρήματα αυτά δεν στηρίζονται ουσιαστικά από τα στοιχεία τα οποία επικαλείται η Επιτροπή και βασίζονται μόνο σε υποθέσεις.

63 Η Γαλλική Δημοκρατία εξήγησε, συναφώς, ότι το ύψος του καλυπτόμενου κόστους των αναλύσεων ιατρικής βιολογίας εξαρτάται κυρίως από το τιμολόγιο το οποίο ορίζει το κράτος όσον αφορά την αμοιβή που καταβάλλεται για κάθε ανάλυση, το δε τιμολόγιο αυτό είναι το ίδιο για όλα τα εργαστήρια, όποιο και αν είναι το πραγματικό κόστος της αναλύσεως. Όμως, η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι υφίσταται σχέση μεταξύ της αμοιβής αυτής και των κανόνων περί κατοχής του κεφαλαίου των εταιριών που λειτουργούν εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας.

64 Επομένως, συνάγεται ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε αρκούντως ότι το άνοιγμα του κεφαλαίου των εταιριών αυτών σε εξωτερικά κεφάλαια θα είχε, όσον αφορά τη χρηματοδότηση των εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας, τα θετικά αποτελέσματα που επικαλείται η ίδια.

65 Κατά συνέπεια, λαμβανομένων υπόψη, αφενός, των ομοιοτήτων που υπάρχουν, όσον αφορά τους κινδύνους για τη δημόσια υγεία, μεταξύ του τομέα των φαρμακείων και εκείνου των αναλύσεων ιατρικής βιολογίας και, αφετέρου, του γεγονότος ότι, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η Επιτροπή, οι δύο αυτοί τομείς δεν διακρίνονται κατ' ουσία μεταξύ τους, είτε σε σχέση με τις αφορώσες τις ιατρικές συνταγές διαπιστώσεις είτε σε σχέση με τις ανάγκες χρηματοδοτήσεως, οι αρχές που συνάγονται από τις προαναφερθείσες αποφάσεις της 19ης Μαΐου 2009, Επιτροπή κατά Ιταλίας και Apothekerkammer des Saarlandes κ.λπ., σχετικά με τους περιορισμούς της κατοχής του κεφαλαίου των φαρμακείων, μπορούν κάλλιστα να ισχύσουν στην υπό κρίση υπόθεση.

66 Συναφώς, λαμβανομένης υπόψη της ελευθερίας που αναγνωρίζεται στα κράτη μέλη να αποφασίζουν για τον βαθμό προστασίας της δημόσιας υγείας τον οποίο επιθυμούν να εξασφαλίζουν, πρέπει να γίνει δεκτό ότι τα κράτη αυτά μπορούν να απαιτούν οι αναλύσεις ιατρικής βιολογίας να διενεργούνται από βιολόγους που απολαύουν πραγματικής επαγγελματικής ανεξαρτησίας. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να λαμβάνουν μέτρα για την εξάλειψη ή τον περιορισμό του κινδύνου προσβολής της ανεξαρτησίας αυτής, εφόσον μια τέτοια προσβολή θα ήταν ικανή να επηρεάσει τη δημόσια υγεία και την ποιότητα των υπηρεσιών υγείας (βλ., επ' αυτού, προαναφερθείσες αποφάσεις της 19ης Μαΐου 2009, Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψη 59, και Apothekerkammer des Saarlandes κ.λπ., σκέψη 35).

67 Εξ ορισμού, τα άτομα που δεν έχουν την ιδιότητα του βιολόγου δεν έχουν κατάρτιση, εμπειρία και υπευθυνότητα αντίστοιχη με εκείνη των βιολόγων. Υπό τις συνθήκες αυτές, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι πρώτοι δεν παρέχουν τα ίδια εχέγγυα με τους τελευταίους (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις της 19ης Μαΐου 2009, Επιτροπή κατά Ιταλίας, προαναφερθείσα, σκέψη 62, και Apothekerkammer des Saarlandes κ.λπ., προαναφερθείσα, σκέψη 38).

68 Κατά συνέπεια, κάθε κράτος μέλος μπορεί να κρίνει, στο πλαίσιο του περιθωρίου εκτιμήσεως περί του οποίου γίνεται λόγος στη σκέψη 42 της παρούσας αποφάσεως, ότι η κατοχή ποσοστού άνω του 25 % του εταιρικού κεφαλαίου και των δικαιωμάτων ψήφου μιας τέτοιας εταιρίας από άτομα που δεν έχουν την ιδιότητα του βιολόγου μπορεί να συνιστά κίνδυνο για τη δημόσια υγεία, ειδικότερα για την ποιότητα των υπηρεσιών υγείας. Συναφώς, πρέπει να διαπιστωθεί ότι, κατά τις εξηγήσεις που παρέσχε η Γαλλική Δημοκρατία και τις οποίες δεν αμφισβήτησε η Επιτροπή, για τις σημαντικότερες αποφάσεις που λαμβάνονται στο πλαίσιο μιας Selarl απαιτείται πλειοψηφία των εταίρων που εκπροσωπούν τουλάχιστον τα τρία τέταρτα του εταιρικού κεφαλαίου. Επομένως, σε περίπτωση κατοχής άνω του 25 % του εταιρικού κεφαλαίου και των δικαιωμάτων ψήφου από άτομα που δεν έχουν την ιδιότητα του βιολόγου, οι τελευταίοι θα μπορούσαν να έχουν βέβαιη επιρροή επί των αποφάσεων αυτών.

69 Η Επιτροπή υποστηρίζει ακόμη ότι οι διατάξεις που αποτελούν το αντικείμενο της πρώτης αιτιάσεως δεν παρέχουν τη δυνατότητα επιτεύξεως του σκοπού της προστασίας της δημόσιας υγείας λόγω ορισμένων λογικών ανακολουθιών στον τρόπο με τον οποίο επιδιώκεται ο σκοπός αυτός. Σημειώνει ιδίως ότι η ρύθμιση περί εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας δεν επιβάλλει την ουσιαστική παρουσία βιολόγου στο εργαστήριο κατά τη διάρκεια των ωρών λειτουργίας του και ότι οι γαλλικές αρχές εγκρίνουν εταιρικές δομές που παρέχουν τη δυνατότητα προσβάσεως σε εξωτερικά κεφάλαια πέραν του ορίου του 25 %, εφόσον υφίσταται αποσύνδεση μεταξύ οικονομικών δικαιωμάτων και δικαιωμάτων ψήφου στις αποφάσεις για τη λειτουργία και την οργάνωση του εργαστηρίου.

70 Συναφώς, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι εθνική νομοθεσία είναι κατάλληλη να διασφαλίσει την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού μόνον αν σκοπεί πράγματι στην επίτευξή του με λογική συνοχή και συστηματικότητα (βλ. αποφάσεις της 6ης Μαρτίου 2007, C-338/04, C-359/04 και C-360/04, Placanica κ.λπ., Συλλογή 2007, σ. I-1891, σκέψεις 53 και 58· Hartlauer, προαναφερθείσα, σκέψη 55, καθώς και της 19ης Μαΐου 2009, Επιτροπή κατά Ιταλίας, προαναφερθείσα, σκέψη 66).

71 Εν προκειμένω, κατά την ημερομηνία λήξεως της προθεσμίας που έτασσε η αιτιολογημένη γνώμη, η ρύθμιση περί εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας δεν προέβλεπε, βεβαίως, υποχρέωση διαρκούς παρουσίας βιολόγου στο εργαστήριο κατά τη

διάρκεια των ωρών λειτουργίας του, περιελάμβανε όμως ορισμένες διατάξεις, που επικαλέστηκε η Γαλλική Δημοκρατία, οι οποίες επιβάλλουν στην πράξη τον ουσιαστικό έλεγχο της δραστηριότητας των εργαστηρίων από διευθυντές και βοηθούς διευθυντές των εργαστηρίων, οι οποίοι είναι βιολόγοι που αναλαμβάνουν την ευθύνη της δραστηριότητας αυτής.

72 Πράγματι, όπως τονίστηκε στη σκέψη 61 της παρούσας αποφάσεως, κατά το άρθρο L. 6211-1 του κώδικα δημόσιας υγείας, αναλύσεις ιατρικής βιολογίας μπορούσαν να πραγματοποιούνται μόνο σε εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας υπό την ευθύνη των διευθυντών και των βοηθών διευθυντών των εργαστηρίων αυτών. Επιπλέον, κατά το άρθρο L. 6221-9 του κώδικα αυτού, οι τελευταίοι όφειλαν να ασκούν τα καθήκοντά τους προσωπικά και ουσιαστικά.

73 Λαμβανομένων υπόψη των επιταγών αυτών, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η ρύθμιση περί εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας δεν εξυπηρετεί τον προβαλλόμενο σκοπό προστασίας της δημόσιας υγείας με λογική συνοχή και συστηματικότητα απλώς και μόνον επειδή δεν προβλέπει υποχρέωση διαρκούς παρουσίας βιολόγου στο εργαστήριο κατά τη διάρκεια των ωρών λειτουργίας του.

74 Όσον αφορά το επιχείρημα που προέβαλε η Επιτροπή με το υπόμνημα απαντήσεως, κατά το οποίο υπάρχουν καταστάσεις όπου καταστρατηγείται στην πράξη ο περιορισμός του 25 % του κεφαλαίου που μπορούν να κατέχουν άτομα τα οποία δεν έχουν την ιδιότητα του βιολόγου μέσω ορισμένων μηχανισμών αποσυνδέσεως του ύψους της οικονομικής συμμετοχής από τα δικαιώματα ψήφου, ούτε αυτό μπορεί να στηρίξει το συμπέρασμα ότι η επίμαχη ρύθμιση στερείται λογικής συνοχής.

75 Πράγματι, από τις εξηγήσεις που παρέσχε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση η Γαλλική Δημοκρατία προκύπτει ότι πρόκειται στην πραγματικότητα για καταστάσεις στις οποίες οι γαλλικές αρχές εξομοιώνουν νομικά πρόσωπα που διευθύνουν

εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας εντός άλλων κρατών μελών προς βιολόγους που έχουν την ιδιότητα του νομικού προσώπου του γαλλικού δικαίου και τους παρέχουν με τον τρόπο αυτόν τη δυνατότητα να κατέχουν την πλειοψηφία του κεφαλαίου μιας Selarl που λειτουργεί εργαστήρια στη Γαλλία. Από τις εξηγήσεις αυτές προκύπτει επίσης ότι, μολονότι το 75 % τουλάχιστον του κεφαλαίου μιας τέτοιας Selarl πρέπει να ανήκει σε βιολόγους, οι τελευταίοι μπορούν να είναι τόσο φυσικά πρόσωπα όσο και νομικά πρόσωπα που εξομοιώνονται προς βιολόγους. Καθόσον η ρύθμιση περί εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας δέχεται την άσκηση της δραστηριότητας του βιολόγου και από εταιρία, οι γαλλικές αρχές, επιτρέποντας σε νομικά πρόσωπα που λειτουργούν εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας εντός άλλων κρατών μελών να κατέχουν άνω του 25 % του εταιρικού κεφαλαίου και των δικαιωμάτων ψήφου μιας Selarl που λειτουργεί εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας, περιορίζονται στην παροχή στα νομικά αυτά πρόσωπα των ίδιων δικαιωμάτων με εκείνα που αναγνωρίζουν στους βιολόγους που έχουν την ιδιότητα νομικού προσώπου του γαλλικού δικαίου. Όπως εξήγησε η Γαλλική Δημοκρατία, το καθού κράτος μέλος με τον τρόπο αυτόν περιορίζεται στην τήρηση του δικαίου της Ενώσεως.

76 Το γεγονός ότι το κεφάλαιο των νομικών προσώπων που λειτουργούν εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας εντός άλλων κρατών μελών στα οποία δεν προβλέπονται περιορισμοί στη συμμετοχή στο κεφάλαιο εκ μέρους ατόμων που δεν έχουν την ιδιότητα του βιολόγου μπορεί να ανήκει κατά πλειοψηφία, ή ακόμα και αποκλειστικά, σε άτομα που δεν έχουν την ιδιότητα του βιολόγου, όπως είναι οι οικονομικοί επενδυτές, δεν μπορεί να αρκεί για να συναχθεί ότι η κανονιστική ρύθμιση περί εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας στερείται λογικής συνοχής. Πράγματι, τα νομικά αυτά πρόσωπα ασκούν νομίμως τη δραστηριότητα του βιολόγου εντός των εν λόγω κρατών μελών και μπορούν έτσι να εξομοιώνονται προς βιολόγους που έχουν την ιδιότητα του νομικού προσώπου του γαλλικού δικαίου.

77 Η Γαλλική Δημοκρατία εξέθεσε επίσης κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι, καίτοι σε ορισμένες περιπτώσεις, προκειμένου για άλλες μορφές εταιριών πέραν των Selarl η ρύθμιση περί εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας επιτρέπει την αποσύνδεση της συμμετοχής στο κεφάλαιο από τα δικαιώματα ψήφου, εντούτοις η δυνατότητα αυτή προβλέπεται μόνο για να μπορούν βιολόγοι που δεν ασκούν το επάγγελμά τους σε εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας τα οποία λειτουργούν οι εταιρίες αυτές να κατέχουν την πλειοψηφία του κεφαλαίου τους. Πρόκειται, κατά

συνέπεια, για ειδικό κανόνα για άλλες μορφές εταιριών που μπορούν να λειτουργούν εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας, ο οποίος αφορά τις σχέσεις μεταξύ βιολόγων εργαζομένων στα εν λόγω εργαστήρια και εκείνων που δεν εργάζονται σε αυτά, κανόνας ο οποίος δεν θέτει υπό αμφισβήτηση τον περιορισμό του 25 % της συμμετοχής στο κεφάλαιο εκ μέρους ατόμων που δεν έχουν την ιδιότητα του βιολόγου.

78 Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι η Γαλλική Δημοκρατία, απαντώντας σε ερώτηση που της τέθηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, διευκρίνισε ότι το μόνο είδος εταιρίας που μπορεί να λειτουργεί εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας στην οποία επιτρέπεται συμμετοχή στο κεφάλαιο μεγαλύτερη του 25 % εκ μέρους ατόμων που δεν έχουν την ιδιότητα του βιολόγου είναι η ετερόρρυθμη κατά μετοχές εταιρία. Πράγματι, άτομα που δεν έχουν την ιδιότητα του βιολόγου μπορούν να κατέχουν μέχρι το 49 % του κεφαλαίου μιας τέτοιας εταιρίας. Η περίσταση αυτή, στην οποία δεν αναφέρθηκε η Επιτροπή, δεν είναι ικανή καθαυτή να αποδείξει έλλειψη λογικής συνοχής της ρυθμίσεως περί εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας. Πράγματι, τούτο μπορεί να εξηγηθεί από τη διαφορά που υφίσταται μεταξύ του τρόπου λειτουργίας των Selarl και εκείνου των ετερόρρυθμων κατά μετοχές εταιριών. Το καθού κράτος μέλος υπογράμμισε, χωρίς αντίρρηση εκ μέρους της Επιτροπής, ότι οι πολύ ιδιαίτερες λεπτομέρειες λειτουργίας της τελευταίας αυτής μορφής εταιριών παρέχουν εν πάση περιπτώσει τη δυνατότητα στους βιολόγους να ελέγχουν τις σημαντικές για τις εν λόγω εταιρίες αποφάσεις.

79 Κατόπιν του συνόλου των προεκτεθέντων, διαπιστώνεται ότι οι διατάξεις που αποτελούν το αντικείμενο της πρώτης αιτιάσεως είναι ικανές να εξασφαλίσουν την επίτευξη του προβαλλόμενου σκοπού προστασίας της δημόσιας υγείας.

80 Τέλος, πρέπει να εξεταστεί, τρίτον, αν ο περιορισμός της ελευθερίας εγκαταστάσεως υπό την έννοια του άρθρου 43 ΕΚ υπερβαίνει το αναγκαίο μέτρο προς επίτευξη του σκοπού αυτού, δηλαδή αν υπάρχουν μέτρα λιγότερο περιοριστικά της εν λόγω ελευθερίας που να καθιστούν δυνατή την επίτευξη του ως άνω σκοπού με εξίσου αποτελεσματικό τρόπο.

81 Συναφώς, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο εν λόγω σκοπός μπορεί να επιτευχθεί με λιγότερο περιοριστικά μέτρα, όπως είναι η επιβολή της υποχρεώσεως να εκτελούνται οι αναλύσεις ιατρικής βιολογίας από υπεύθυνο προσωπικό έχον τα αναγκαία προσόντα και για το οποίο θα ισχύει η δεοντολογική αρχή της ανεξαρτησίας των εργαζομένων στον τομέα της υγείας. Επικαλείται επίσης τα αποσκοπούντα στην αποφυγή συγκρούσεων συμφερόντων προβλεπόμενα ασυμβίβαστα, την τεχνική πλαισίωση και τον ποιοτικό έλεγχο, καθώς και τον έλεγχο της εκτελέσεως των αναλύσεων ιατρικής βιολογίας από επιθεωρητές δημόσιας υγείας ιατρούς και φαρμακοποιούς, τον οποίο προβλέπει η ρύθμιση περί εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας. Η Επιτροπή κάνει λόγο, ακόμη, για τη δυνατότητα προβλέψεως μηχανισμού αποσυνδέσεως των οικονομικών δικαιωμάτων από τα δικαιώματα ψήφου.

82 Εντούτοις, λαμβανομένου υπόψη του περιθωρίου εκτιμήσεως που διαθέτουν τα κράτη μέλη, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 42 της παρούσας αποφάσεως, ένα κράτος μέλος μπορεί να κρίνει ότι, στην πράξη, υφίσταται κίνδυνος παραβάσεως των διατάξεων που αποσκοπούν στη διασφάλιση της επαγγελματικής ανεξαρτησίας των βιολόγων, δεδομένου ότι το ενδιαφέρον των μη εχόντων την ιδιότητα του βιολόγου για την επίτευξη κέρδους δεν μετριάζεται κατά τρόπο ανάλογο προς εκείνο των ανεξάρτητων βιολόγων και ότι η εξάρτηση των βιολόγων, ως υπαλλήλων, από μια Selarl που λειτουργεί εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας κατεχόμενη κατά πλειοψηφία από άτομα που δεν έχουν την ιδιότητα του βιολόγου μπορεί να περιορίζει τη δυνατότητά τους να αντιταχθούν σε οδηγίες εκ μέρους των μη βιολόγων (βλ., επ' αυτού, προαναφερθείσες αποφάσεις της 19ης Μαΐου 2009, Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψη 84, και Apothekerkammer des Saarlandes κ.λπ., σκέψη 54). Όπως εκθέτει η Γαλλική Δημοκρατία, δεν μπορεί ιδίως να αποκλείεται ότι τα άτομα που δεν έχουν την ιδιότητα του βιολόγου θα αντιμετωπίζουν τον πειρασμό να μην προβαίνουν σε ορισμένες εξετάσεις που είναι λιγότερο αποδοτικές οικονομικά ή περισσότερο περίπλοκες στην πραγματοποίησή τους ή να μειώνουν τη συμβουλευτική έναντι των ασθενών δραστηριότητά τους κατά το προαναλυτικό και το μεταναλυτικό στάδιο, η ύπαρξη των οποίων χαρακτηρίζει την οργάνωση της ιατρικής βιολογίας στη Γαλλία.

83 Η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι οι κίνδυνοι σε βάρος της ανεξαρτησίας του επαγγέλματος του βιολόγου μπορούν να αποφευχθούν, με την ίδια αποτελεσματικότητα, με κανόνες περί ασυμβιβάστου, όπως είναι η προβλεπόμενη από τη ρύθμιση περί εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας προς αποφυγή συγκρούσεων συμφερόντων

απαγόρευση συμμετοχής στο κεφάλαιο των Selarl που λειτουργούν εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας ειδικών κατηγοριών φυσικών ή νομικών προσώπων, ιδίως των ασκούντων άλλο επάγγελμα του τομέα της υγείας ή τη δραστηριότητα του προμηθευτή υλικού αναλύσεων ιατρικής βιολογίας. Πράγματι, όπως τόνισε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 178 και 179 των προτάσεών του, πρόκειται για απαγορεύσεις κατάλληλες για καταστάσεις στις οποίες πρέπει απλώς να αποφεύγεται η δυνατότητα ανεπίτρεπτου επηρεασμού της εταιρικής δραστηριότητας μιας Selarl που λειτουργεί εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας. Αντιθέτως, οι απαγορεύσεις αυτές δεν αρκούν όταν πρέπει να εξασφαλίζεται η πραγματική ανεξαρτησία των αποφάσεων που λαμβάνουν οι βιολόγοι, και μάλιστα σε όλες τις περιπτώσεις, ακόμα και ελλείψει συγκρούσεως συμφερόντων την οποία ρητώς θεωρεί δεδομένη η ρύθμιση περί εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας.

84 Όσον αφορά την τεχνική πλαισίωση και τον ποιοτικό έλεγχο καθώς και τον εκ μέρους επιθεωρητών δημόσιας υγείας ιατρών και φαρμακοποιών έλεγχο της εκτελέσεως αναλύσεων ιατρικής βιολογίας, τα εν λόγω μέτρα αποτελούν, βεβαίως, μηχανισμούς που εξασφαλίζουν ότι η δραστηριότητα των αναλύσεων ιατρικής βιολογίας ασκείται από άτομα με πρόσφορη κατάρτιση και τεχνική ικανότητα, καθώς και πείρα κατάλληλου ποιοτικού επιπέδου, η Επιτροπή όμως δεν απέδειξε επίσης ότι μόνον αυτά τα μέτρα είναι ικανά να εξασφαλίσουν την ανεξαρτησία των βιολόγων όταν λαμβάνουν σχετικές με τη δραστηριότητά τους αποφάσεις.

85 Όσον αφορά τη δυνατότητα, την οποία επίσης επικαλείται η Επιτροπή ως λιγότερο περιοριστικό μέτρο, να προβλεφθούν μηχανισμοί αποδεσμεύσεως των οικονομικών δικαιωμάτων από τα δικαιώματα ψήφου, ώστε να μπορεί να εξασφαλίζεται ότι οι σχετικές με τους κανόνες λειτουργίας και οργανώσεως των εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας αποφάσεις θα λαμβάνονται από βιολόγους, η Γαλλική Δημοκρατία υπογράμμισε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι δεν πρέπει να υποτιμάται η πίεση την οποία μπορούν να ασκούν οι τρίτοι που κατέχουν την πλειοψηφία του κεφαλαίου επί των βιολόγων που ασκούν τη δραστηριότητά τους στο πλαίσιο τέτοιων εργαστηρίων.

86 Πάντως, λαμβανομένου υπόψη του περιθωρίου εκτιμήσεως που έχουν τα κράτη μέλη, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 42 της παρούσας αποφάσεως, θεμιτώς θα μπορούσε κάθε κράτος μέλος να κρίνει ότι η ανεξαρτησία κατά τη λήψη αποφάσεων των βιολόγων που έχουν την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου, χωρίς ωστόσο να κατέχουν την πλειοψηφία του κεφαλαίου εταιρίας που λειτουργεί εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας, δεν είναι αρκούντως αποτελεσματική εγγύηση. Όπως τόνισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 220 των προτάσεών του, μπορεί κάλλιστα οι συνδεόμενες με την οικονομική επένδυση ή την απόσυρση από μια τέτοια επένδυση αποφάσεις των μειοψηφούντων εταίρων, που κατέχουν κατ' ανώτατο όριο το 25 % των δικαιωμάτων ψήφου, να επηρεάζουν, έστω και εμμέσως, τις αποφάσεις των οργάνων της εταιρίας.

87 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν αποδείχθηκε ότι μέτρα λιγότερο περιοριστικά παρέχουν τη δυνατότητα εξασφαλίσεως εξίσου αποτελεσματικά του επιδιωκόμενου επιπέδου προστασίας της δημόσιας υγείας.

88 Επιπλέον, από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία προκύπτει ότι η επιλογή της Γαλλικής Δημοκρατίας να περιορίσει στο 25 % τα εταιρικά μερίδια και τα δικαιώματα ψήφου ατόμων που δεν έχουν την ιδιότητα του βιολόγου στο πλαίσιο Selarl που λειτουργούν εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας απορρέει ιδίως από το γεγονός ότι για τις σημαντικότερες αποφάσεις που λαμβάνονται στο πλαίσιο τέτοιων εταιριών απαιτείται πλειοψηφία εταίρων εκπροσωπούντων τουλάχιστον τα τρία τέταρτα του εταιρικού κεφαλαίου. Έτσι, κατοχή κεφαλαίου και δικαιωμάτων ψήφου από άτομα που δεν έχουν την ιδιότητα του βιολόγου επιτρέπεται μόνον καθόσον οι τελευταίοι δεν μπορούν να ασκούν επιρροή στις αποφάσεις αυτές. Κατά συνέπεια, οι διατάξεις που αποτελούν το αντικείμενο της πρώτης αιτιάσεως είναι επίσης σύμφωνες προς την αρχή της αναλογικότητας σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, δεδομένου ότι εξασφαλίζουν ότι οι βιολόγοι θα διατηρούν την ανεξαρτησία τους στο πλαίσιο της λήψεως αποφάσεων, παρέχοντας παράλληλα τη δυνατότητα προσβάσεως των Selarl που λειτουργούν εργαστήρια αναλύσεων ιατρικής βιολογίας σε εξωτερικά κεφάλαια μέχρι το όριο του 25 % του εταιρικού κεφαλαίου τους.

89 Επομένως, οι διατάξεις που αποτελούν το αντικείμενο της πρώτης αιτιάσεως δεν βαίνουν πέραν του αναγκαίου μέτρου προς επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού. Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι περιορισμοί που απορρέουν από τις ως άνω διατάξεις δικαιολογούνται από τον σκοπό αυτόν.

90 Κατόπιν του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, η πρώτη αιτίαση της προσφυγής της Επιτροπής πρέπει απορριφθεί ως αβάσιμη.

Επί της δεύτερης αιτιάσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

91 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η απαγόρευση συμμετοχής στο κεφάλαιο περισσοτέρων από δύο εταιριών που έχουν συσταθεί για την από κοινού λειτουργία ενός ή περισσοτέρων εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας, την οποία επιβάλλει το άρθρο 10 του διατάγματος 92-545 (στο εξής: διάταξη που αποτελεί το αντικείμενο της δεύτερης αιτιάσεως) αποτελεί αδικαιολόγητο περιορισμό της ελευθερίας εγκαταστάσεως.

92 Ενώ η Επιτροπή ισχυρίστηκε ότι η απαγόρευση αυτή αφορά τόσο βιολόγους όσο και άτομα που δεν έχουν την ιδιότητα του βιολόγου, η Γαλλική Δημοκρατία διευκρίνισε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι η εν λόγω απαγόρευση αφορά στην πραγματικότητα μόνον τους βιολόγους, ενώ τα άτομα που δεν έχουν την ιδιότητα του βιολόγου μπορούν να έχουν συμμετοχή σε απεριόριστο αριθμό εταιριών που έχουν συσταθεί για την από κοινού λειτουργία ενός ή περισσοτέρων εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας μέχρι του ορίου του 25 % του εταιρικού κεφαλαίου και των δικαιωμάτων ψήφου καθενός από αυτές, όσον αφορά τις Selarl.

93 Με το υπόμνημα αντικρούσεως το εν λόγω κράτος μέλος δεν αμφισβητεί την αιτίαση αυτή, καθόσον δεν φρονεί ότι η διάταξη που αποτελεί το αντικείμενο της ως άνω αιτιάσεως δικαιολογείται από λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας.

94 Με το υπόμνημα ανταπαντήσεως το ίδιο κράτος μέλος εξέθεσε ειδικότερα ότι δεν εννοούσε ότι μια απαγόρευση όπως η προβλεπομένη από τη διάταξη που αποτελεί το αντικείμενο της δεύτερης αιτιάσεως δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να δικαιολογείται έναντι του σκοπού της προστασίας της δημόσιας υγείας, καθόσον κάθε κράτος μέλος μπορεί βασίμως να εκτιμά ότι πρέπει να εξασφαλίζεται η ποικιλία της προσφοράς στον τομέα της ιατρικής βιολογίας.

95 Η Γαλλική Δημοκρατία δήλωσε επίσης, με το ως άνω υπόμνημα, ότι επρόκειτο να τροποποιήσει τη διάταξη αυτή, καθόσον τη θεωρούσε, αφενός, απρόσφορη και, αφετέρου, αντίθετη προς την αρχή της αναλογικότητας.

96 Έτσι, το εν λόγω κράτος μέλος δεν ζητεί την απόρριψη της προσφυγής καθόσον αυτή στηρίζεται στη δεύτερη αιτίαση. Επιπροσθέτως, επιβεβαίωσε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι δεν αμφισβητεί την ως άνω αιτίαση και διευκρίνισε ότι η εν λόγω διάταξη δεν ίσχυε πλέον κατόπιν της εκδόσεως του νομοθετικού διατάγματος 2010-49.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

97 Προεισαγωγικώς, καίτοι η αρχικώς διατυπωθείσα από την Επιτροπή αιτίαση κατά πάσα πιθανότητα αφορά απαγόρευση γενικού χαρακτήρα, εντούτοις, λαμβανομένου υπόψη του γράμματος του άρθρου 10 του διατάγματος 92-545, καθώς και των διευκρινίσεων που παρέσχε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση η Γαλλική Δημοκρατία, τις οποίες, κατ' ουσίαν, δεν αμφισβήτησε η Επιτροπή, προκύπτει ότι η προβλεπόμενη

από τη διάταξη που αποτελεί το αντικείμενο της δεύτερης αιτιάσεως απαγόρευση αφορά μόνον τους βιολόγους.

98 Εξάλλου, είναι βέβαιο, εν προκειμένω, ότι, κατά τη λήξη της προθεσμίας που τάχθηκε με την αιτιολογημένη γνώμη, εξακολουθούσε να ισχύει η απαγόρευση συμμετοχής βιολόγου στο κεφάλαιο περισσοτέρων από δύο εταιριών που έχουν συσταθεί για την από κοινού λειτουργία ενός ή περισσοτέρων εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας, όπως όριζε το άρθρο 10 του διατάγματος 92-545.

99 Πάντως, περιορίζοντας τον αριθμό των εταιριών που συνιστώνται για την από κοινού λειτουργία ενός ή περισσοτέρων εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας στις οποίες μπορούν να μετέχουν βιολόγοι, η εν λόγω απαγόρευση έχει ως αποτέλεσμα να παρακωλύει τους τελευταίους να κάνουν χρήση της ελευθερίας εγκαταστάσεως ή να καθιστά λιγότερο ελκυστική την εκ μέρους τους άσκηση της ελευθερίας αυτής.

100 Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η διάταξη που αποτελεί το αντικείμενο της δεύτερης αιτιάσεως αποτελεί περιορισμό της ελευθερίας εγκαταστάσεως υπό την έννοια του άρθρου 43 ΕΚ.

101 Εν προκειμένω, η Γαλλική Δημοκρατία δεν ισχυρίστηκε ότι η διάταξη που αποτελεί το αντικείμενο της δεύτερης αιτιάσεως δικαιολογείται από τον σκοπό της προστασίας της δημόσιας υγείας. Πράγματι, προκύπτει ότι, κατά το κράτος αυτό, η εν λόγω διάταξη είναι απρόσφορη και αντίθετη προς την αρχή της αναλογικότητας λαμβανομένου υπόψη του σκοπού αυτού.

102 Υπό τις συνθήκες αυτές, η δεύτερη αιτίαση της Επιτροπής πρέπει να κριθεί βάσιμη.

103 Κατά συνέπεια, διαπιστώνεται ότι η Γαλλική Δημοκρατία, απαγορεύοντας στους βιολόγους να έχουν συμμετοχή σε περισσότερες από δύο εταιρίες που έχουν συσταθεί για την από κοινού λειτουργία ενός ή περισσοτέρων εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 43 ΕΚ.

104 Η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί κατά τα λοιπά.

Επί των δικαστικών εξόδων

105 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δυνάμει του άρθρου 69, παράγραφος 3, του ιδίου Κανονισμού, το Δικαστήριο μπορεί να κατανείμει τα δικαστικά έξοδα ή να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικά του δικαστικά του έξοδα, ιδίως σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων.

106 Στην υπό κρίση υπόθεση, η Επιτροπή ζήτησε να καταδικαστεί η Γαλλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα, ενώ η Γαλλική Δημοκρατία ζήτησε κάθε διάδικος να φέρει τα δικαστικά έξοδά του.

107 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεδομένου ότι γίνεται μόνο μερικώς δεκτή η προσφυγή της Επιτροπής, πρέπει να αποφασιστεί ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφασίζει:

1) Η Γαλλική Δημοκρατία, απαγορεύοντας στους βιολόγους να έχουν συμμετοχή σε περισσότερες από δύο εταιρίες που έχουν συσταθεί για την από κοινού λειτουργία ενός ή περισσοτέρων εργαστηρίων αναλύσεων ιατρικής βιολογίας, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 43 ΕΚ.

2) Απορρίπτει κατά τα λοιπά την προσφυγή.

3) Η Γαλλική Δημοκρατία και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φέρουν τα δικά τους δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)